

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่มีต่อ
ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ในรายวิชาสังคมศึกษาพื้นฐาน
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

Development of Problem-Based Learning Management
on the Problem Solving Ability in Social Studies
of Mutthayomsuksa 2 Students

นนทนันท์ วิสารัตน์ ^{1*} และ ภมรพรรณ ยुरายัต ²

Nontanan Visarat ¹ and Phamornpun Yurayat ²

^{1*} นิสิตปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² รองศาสตราจารย์ ดร., ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

* ผู้ประสานงาน : 65010588029@msu.ac.th

¹ Master of Education (Curriculum and Instruction) Mahasarakham University

² Associate Professor Dr. Department of Educational Psychology and Guidance
Mahasarakham University

* Corresponding Author: 65010588029@msu.ac.th

(Received: 2024-04-08; Revised: 2024-04-17; Accepted: 2024-08-02)

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีความมุ่งหมาย 1) เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวัน ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน รายวิชาสังคมศึกษาพื้นฐาน เรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวัน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และ 3) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน รายวิชาสังคมศึกษาพื้นฐาน เรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวัน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน กลุ่มตัวอย่าง

เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 33 คน โรงเรียนชุมพลวิทยาสรรค์ ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม เครื่องมือวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน 2) แบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา และ 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานใช้ t-test Dependent Samples ผลวิจัยพบว่า 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง กฎหมายที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวัน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 84.59/83.86 2) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา สังคมศึกษาพื้นฐาน เรื่อง กฎหมายที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวัน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน, ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

Abstract

The purposes of this research were: 1) to develop a problem-based learning management lesson plans on 'Law in Daily Life' to be effective according to the criteria 80/80, 2) to compare the problem solving ability's skill before and after studying Social Studies on 'Law in Daily Life' by using problem-based learning management, and 3) to compare learning achievement before and after studying Social Studies on 'Law in Daily Life' by using problem-based learning management. The sample group used in this research was 33 students of Matthayomsueksa 2/5 in the second semester of 2023 academic year from Chumphon Wittayasan School selected by cluster random sampling technique. Research methods were used as following; 1) problem-based learning management plans, 2) a problem-solving ability test, and 3) an achievement test. Basic statistics used for analyzing the collected data were percentage, mean, and standard deviation; and the statistic used for testing hypotheses was t-test Dependent Samples.

The results showed that 1) problem-based learning management lesson plans on 'Law in Daily Life' had the efficiency (E_1/E_2) of 84.59/83.86 , 2) the students's learning achievement attained by using problem-based learning management had better problem solving ability's skill, the posttest score was found statistically significant higher than the pretest at the .05 level, and 3) the posttest score of students's learning achievement attained by using problem-based learning management on 'Law in Daily Life' was found statistically significant higher than the pretest at the .05 level.

Keywords: Problem-Based Learning, The Problem-Solving Ability

บทนำ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ยึดหลักการว่านักเรียนมีความสำคัญที่สุด จึงต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย ได้แก่ กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการสร้างความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการทางสังคม กระบวนการเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหา กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง กระบวนการปฏิบัติลงมือทำจริง กระบวนการจัดการ กระบวนการวิจัย กระบวนการเรียนรู้จากการเรียนรู้ของตนเอง กระบวนการพัฒนาลักษณะนิสัย และมีการออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยเลือกใช้วิธีสอนและเทคนิคการสอน สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ครูผู้สอนควรใช้กระบวนการเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ โดยการศึกษาวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคล กำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียน ออกแบบการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จัดเตรียมและเลือกใช้สื่อให้เหมาะสม การประเมินความก้าวหน้าของนักเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย และวิเคราะห์ผลการประเมินมาใช้ในการซ่อมเสริมและพัฒนา นักเรียน รวมทั้งปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของตนเอง ในขณะเดียวกันครูต้องส่งเสริมให้นักเรียนเปลี่ยนบทบาทเช่นกัน โดยนักเรียนต้องกำหนดเป้าหมาย วางแผนและรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง เสาะแสวงหาความรู้ เข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อความรู้ ตั้งคำถาม คิดหาคำตอบหรือหาแนวทางแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่างๆ ลงมือปฏิบัติจริง สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้

ในสถานการณ์ต่างๆ มีปฏิสัมพันธ์ ทำงาน ทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มและครูประเมินและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง (กนก จันทร์ทอง, 2560)

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ช่วยให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ การดำรงชีวิตของมนุษย์ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เข้าใจถึงการพัฒนา เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่างๆ เกิดความเข้าใจในตนเอง และผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่าง และมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของ ประเทศชาติ และสังคมโลก ดังนั้นกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จึงเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ว่าด้วยการอยู่ร่วมกันในสังคม ที่มีความเชื่อมสัมพันธ์กัน และมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย เพื่อช่วยให้สามารถปรับตนเองให้เข้ากับบริบทสภาพแวดล้อม เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

จากการรายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประจำปีการศึกษา 2565 โรงเรียนชุมพลวิทยาสรรค์ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปีการศึกษา 2565 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ย 3.35 และในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ค่าเฉลี่ย 3.05 ซึ่งถือว่าต่ำ และยังไม่ถึงค่าเป้าหมายของโรงเรียนที่กำหนด คือ 3.50 (โรงเรียนชุมพลวิทยาสรรค์, 2564) และจากสภาพการจัดการเรียนการสอนของนักเรียนรายวิชาสังคมศึกษาพื้นฐานที่ผ่านมาพบว่า นักเรียนยังมีความไม่เข้าใจ ไม่สนใจบทเรียน ขาดกระบวนการคิด ทำให้นักเรียนมีการเรียนรู้ที่ช้า และไม่ปฏิบัติตามเป้าหมายการจัดการเรียนเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยเฉพาะสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม เรื่อง กฎหมายที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวัน ที่นักเรียนยังไม่มีความรู้ความเข้าใจ ไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการปฏิบัติตามกฎหมาย เนื้อหาวิชาค่อนข้างมาก มีความซับซ้อน นักเรียนขาดทักษะที่สำคัญอย่างความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ไม่สามารถนำเนื้อหาวิชาไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และเมื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาแล้วพบว่า ครูมีการจัดการเรียนรู้ที่ไม่หลากหลาย นักเรียนไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้เท่าที่ควร กิจกรรมการเรียนรู้ไม่เน้น Active Learning ทำให้นักเรียนขาดความสนใจ ส่งผลให้นักเรียนขาดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และขาดทักษะการเรียนรู้ จำเป็นอย่างยิ่งที่ครูควรปรับการเรียนเปลี่ยนการสอน หาวิธีการกลยุทธ์ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ นวัตกรรมใหม่ ๆ มาจัดการศึกษาในชั้นเรียน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาให้นักเรียน

ให้เป็นคนดี มีปัญญา มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ และมีทักษะที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 ต่อไป

การคิดแก้ปัญหา เป็นทักษะที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งสำหรับมนุษย์ เพราะมนุษย์ต้องเจอกับปัญหาอยู่ทุก ๆ วัน ทักษะการคิดแก้ปัญหาไม่ใช่เพียงแค่การรู้จักคิดและรู้จักการใช้สมองหรือเป็นทักษะที่มุ่งพัฒนาสติปัญญาเพียงอย่างเดียว แต่ยังเป็นทักษะที่สามารถพัฒนาทัศนคติ วิธีคิด ค่านิยม ความรู้ ความเข้าใจในสภาพการณ์ของสังคมได้ดีอีกด้วย ซึ่งในระบบการศึกษาจะต้องให้ ความสำคัญในการพัฒนา และฝึกเยาวชนให้มีโอกาสฝึกทักษะการคิดแก้ปัญหาให้มากขึ้น (สุวิทย์ มูลคำ, 2551)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ถือเป็นวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เริ่มต้นด้วยปัญหาที่เกิดขึ้นจริงหรือสถานการณ์ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริง เป็นตัวกระตุ้นให้นักเรียนอยาก รู้ สนใจ ซึ่งอยู่บนพื้นฐานความต้องการของนักเรียน และได้ทำการศึกษาค้นคว้าจนค้นพบคำตอบด้วยตนเองโดยใช้กระบวนการกลุ่ม แล้วนำความรู้ที่ได้ค้นคว้ามาร่วมกันอภิปราย ทำให้นักเรียนเกิดการ เรียนรู้ ผ่านกระบวนการคิด การแก้ปัญหา โดยครูผู้สอนเป็นเพียงผู้ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ และ สนับสนุนในการเรียน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550) ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่าการ จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีผลช่วยพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหา และผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนรู้สูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิฑูรย์ พันธุ์วงศ์, นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ และสายรุ้ง บุษพา พันธุ์ (2565) ที่ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ตามหลักอริยสัจ 4 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนสามารถพัฒนาการเรียนรู้ด้าน ทักษะการคิดแก้ปัญหาการแยกองค์ประกอบโครงสร้างของปัญหาจากเหตุผลหลัก เหตุผลรอง และ ข้อมูลส่วนย่อย มีการสร้างระบบการทำงานร่วมกัน การแบ่งภาระงาน การรับฟังความคิดเห็นที่ แตกต่าง ทักษะการสืบค้นข้อมูล การเรียบเรียงข้อมูล ความสามัคคี กล้าแสดงออก กล้าแสดง ความ คิดเห็นที่เป็นไปในทางที่เหมาะสม นักเรียนมีการตัดสินใจด้วยเหตุผลมากขึ้น และมีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ตามหลักอริยสัจ 4 นักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนมีคะแนนที่สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ งานวิจัยต่างประเทศของ Surur et al. (2020) ที่ได้ศึกษาผลของกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้โดยใช้ ปัญหาเป็นฐาน และรูปแบบการเรียนรู้ทางปัญญาที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียน มัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อตรวจสอบผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน กลยุทธ์ รูปแบบ การคิด ปฏิสัมพันธ์ในการแก้ปัญหาของนักเรียน และความสามารถในวิชาสังคมศึกษา พบว่ามีความ แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนตามการประยุกต์ใช้กลยุทธ์การ

เรียนรู้ และมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนตามรูปแบบการคิด

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ ว่าการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based learning) เป็นวิธีการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ และส่งผลต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ดีขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มาใช้ในการเรียนการสอนในรายวิชาสังคมศึกษาพื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนชุมพลวิทยาสรรค์ โดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ กระตุ้นให้นักเรียน เกิดการเรียนรู้อย่างอิสระ เน้นการทำงานกลุ่มเพื่อให้นักเรียนเกิดการสื่อสารที่ดีเข้าใจผู้อื่นมากขึ้น และยังมีอิสระในการค้นคว้าหาข้อมูลเพื่อมาตอบโจทย์ปัญหาที่ผู้สอนสร้างขึ้น การได้มีอิสระในการค้นหา คำตอบหรือข้อมูลจะส่งผลให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ส่งผลให้มีการพัฒนาทักษะด้านการคิด และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาได้โดยตรงอีกด้วย รวมทั้งยังเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้และเป็นแนวทางในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้นยังเป็นแนวทางใน การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ และยังเป็นนวัตกรรมสำคัญที่จะพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวัน ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน รายวิชาสังคมศึกษาพื้นฐาน เรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวัน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน รายวิชาสังคมศึกษาพื้นฐาน เรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวัน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน รายวิชาสังคมศึกษาพื้นฐาน เรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวัน มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาสังคมศึกษาพื้นฐาน เรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวัน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงทดลอง แผนการทดลองแบบกลุ่มเดียววัดซ้ำ The one-Group Pretest-Posttest Design (ชวลิต ชูกำแพง, 2561)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนชุมพลวิทยาสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ทั้งหมด 6 ห้องเรียน จำนวน 225 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/5 โรงเรียนชุมพลวิทยาสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 33 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่มตัวอย่าง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แผนการจัดกิจกรรมเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวัน จำนวน 10 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้ 1) ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม คำอธิบายรายวิชา และขอบข่ายเนื้อหาวิชาหลักสูตรสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) 2) ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา สาระมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม หน่วยการเรียนรู้ เรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวัน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 3) ศึกษาเอกสาร หนังสือ หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน 4) ออกแบบกิจกรรมในแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน หน่วยการเรียนรู้ เรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวัน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 5) สร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 10 แผน ตาม

ตัวชี้วัดและสาระสำคัญของหลักสูตร จากนั้นนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความเหมาะสม ซึ่งผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน มีค่าเฉลี่ยรายแผนของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน อยู่ระหว่าง 4.42-4.67 และค่าเฉลี่ยรวมทุกแผน มีค่าเท่ากับ 4.57 แล้วไปทดลองใช้ (Tryout) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย 6) นำแผนการจัดการเรียนรู้ มาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

3.2 แบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา เรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวัน จำนวน 10 ข้อ มีขั้นตอนการสร้าง คือ 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการคิดแก้ปัญหา 2) ศึกษาวิธีสร้างแบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา โดยใช้หลักแนวคิดของ Weir (1974) มี 4 ขั้นตอน ดังนี้ คือ 1. ระบุปัญหา 2. วิเคราะห์ปัญหา 3. เสนอวิธีคิดแก้ปัญหา และ 4. ตรวจสอบผลลัพธ์ 3) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ เรื่อง กฎหมาย ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาที่แล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน (ชุดเดิม) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อสอบแต่ละข้อกับจุดประสงค์การเรียนรู้ แล้วปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ จากนั้นนำผลการประเมินแต่ละข้อมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) คัดเลือกข้อสอบที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 - 1.00 4) นำแบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา เรื่อง กฎหมายที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวัน ไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 35 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.99 มีค่าความยาก (p) 0.17 - 0.89 ค่าอำนาจจำแนก (r) 0.22 - 0.89 ตามวิธีการของวิทนีย์และซาเบอร์ (Whitney and Sabers) 5) จัดทำแบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา เรื่อง กฎหมายที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวัน เพื่อนำไปใช้จริงกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

3.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวัน ทดสอบก่อน-หลังเรียน 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้ 1) ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนชุมพลวิทยาสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม รายวิชาสังคมศึกษาพื้นฐาน สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม 2) ศึกษาเอกสาร หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิธีการเขียน ข้อสอบ และกำหนดรูปแบบของข้อคำถามเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับ

จุดประสงค์การเรียนรู้ 3) สร้างแบบทดสอบเป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน (ชุดเดิม) โดยผู้เชี่ยวชาญจะตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ซึ่งมีค่าระหว่าง 0.80-1.00 จากนั้นนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 35 คน 4) นำคะแนนที่หาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (P) และหาค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แต่ละข้อ และคัดเลือกข้อสอบจำนวน 30 ข้อ ที่มีความยากง่าย (p) ซึ่งอยู่ระหว่าง 0.66 - 0.86 และ ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.44 - 1.00 ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ 0.99 โดยการหาค่า KR-20 วิธีของ Kuder-Richardson และนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ขออนุญาตจากหัวหน้าภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนชุมพลวิทยาสรรค์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และจัดเตรียมแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

4.2 ผู้วิจัยแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

4.3 ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบก่อนเรียน (Pretest) แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน จำนวน 10 แผน หลังจากสิ้นสุดการเรียนครบทุกแผนการเรียนรู้ ทำการทดสอบวัดผล การเรียนหลังเรียน (Posttest) โดยแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา และแบบทดสอบวัดผล สัมฤทธิ์ทางการเรียน

4.4 นำคะแนนที่ได้จากการทำแบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา และแบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทำการวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และใช้สถิติ t-test Dependent Samples ในการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชา สังคมศึกษาพื้นฐาน เรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวัน และระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์หาค่าประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวัน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนชุมพลวิทยาสรรค์ อำเภอลือชัยบุรี จังหวัดสุรินทร์ ตามเกณฑ์ 80/80 พบว่า ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) เท่ากับ 84.59 และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) เท่ากับ 83.86 ดังนั้น การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวัน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เท่ากับ 84.59/83.86 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

คะแนน	n	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ประสิทธิภาพ (E_1/E_2)
ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1)	33	100	84.59	84.59	84.59/83.86
ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2)	33	100	83.86	83.86	

2. การเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนชุมพลวิทยาสรรค์ ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยใช้ t-test Dependent Samples

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ก่อนเรียนและหลังเรียน

ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนชุมพลวิทยาสรรค์ ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยใช้ t-test Dependent Samples

กลุ่มทดลอง	n	$\bar{X}$	SD	df	t	Sig.
ก่อนเรียน	33	59.73	2.70	32	27.054 *	.000
หลังเรียน	33	104.09	7.95			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนชุมพลวิทยาสรรค์ ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน พบว่า มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน รายวิชาสังคมศึกษาพื้นฐาน เรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวัน ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยใช้ t-test Dependent Samples

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน รายวิชาสังคมศึกษาพื้นฐาน เรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวัน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนชุมพลวิทยาสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์

กลุ่มทดลอง	n	$\bar{X}$	SD	df	t	Sig.
ก่อนเรียน	33	19.33	5.29	32	6.046*	.000
หลังเรียน	33	24.94	0.86			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน รายวิชาสังคมศึกษาพื้นฐาน เรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวัน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน พบว่า มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

อภิปรายผล

1. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง กฎหมายที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวัน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 84.59/83.86 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80 ทั้งนี้เนื่องจากจากการจัดการเรียนรู้ได้ผ่านขั้นตอนการจัดการอย่างเป็นระบบ และมีวิธีการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม โดยศึกษาปัญหาการเรียนรู้นักเรียน เอกสารจากกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) หนังสือเรียนและคู่มือครูสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กำหนดจุดประสงค์ของการเรียนรู้ โดยศึกษาเอกสารเกี่ยวกับมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้แกนกลาง สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีการวิเคราะห์หลักสูตร เนื้อหา สาระสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ อีกทั้งยังผ่านการตรวจสอบความถูกต้อง ความสอดคล้อง ความเหมาะสมของภาษา ความครอบคลุมของเนื้อหา การจัดการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ จากคณะกรรมการควบคุม

วิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน และนำมาปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ตามข้อเสนอแนะ และยังเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่หลากหลาย อีกทั้งยังมีการกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ให้ผู้เรียนสนใจที่จะศึกษาค้นคว้าอย่างกระตือรือร้น โดยมีการเสริมแรงทางบวก ส่งผลให้ผู้เรียนมีประสิทธิภาพทางการเรียนที่สูงขึ้น ทำให้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระทรงพล ทิพย์คำ, เชษฐภูมิ วรรณไพศาล และจารุณี ทิพยมณฑล (2562) ที่ได้ศึกษาค้นคว้างานวิจัย เรื่อง การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่พัฒนาขึ้นสามารถส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี ด้านการคิดวิเคราะห์และพัฒนาผลการเรียนของนักเรียนได้ จากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนของการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นกระบวนการในการพัฒนาส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกการคิดวิเคราะห์ เอื้อต่อการเรียนของตนเองและการทำงานร่วมกับสมาชิกในกลุ่ม ส่งผลให้นักเรียนเข้าใจสถานการณ์ปัญหาที่กำหนดให้ เชื่อมโยงและระบุปัญหาจากสถานการณ์ กำหนดแนวทางในการแก้ปัญหา มีความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเยาวชน รู้เท่าทันปัญหาอย่างมีเหตุผล เกิดการเรียนรู้ถึงผลกระทบ สามารถนำไปปรับใช้เพื่อหลีกเลี่ยงหรือป้องกันปัญหาในชีวิตจริงได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสอดคล้องกับงานวิจัยของ เมธาวลัย จันทะหงส์, ประภัศร ปรีเอี่ยม และอรัญ ชูยกระเดื่อง (2564) เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง กลไกราคาในระบบเศรษฐกิจ วิชาเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่าแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 88.33/82.22 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

2. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนจากการทำแบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาหลังเรียน จากคะแนนเต็ม 120 คะแนน ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 104.09 คิดเป็นร้อยละ 86.74 สูงกว่า คะแนนจากการทำแบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ก่อนเรียน จากคะแนนเต็ม 120 คะแนน มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 59.73 คิดเป็นร้อยละ 49.77 ซึ่งผลการวิจัยเป็นตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือตามกระบวนการสร้างที่ดีและผ่านการทดลองและปรับปรุงแก้ไขอย่างถูกต้องตามกระบวนการวิจัย โดยการจัดการเรียนรู้ได้จัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีขั้นตอน ในกระบวนการเรียนรู้นั้นได้จัดประสบการณ์เรียนรู้ให้กับผู้เรียนตามขั้นตอนการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน ทำให้ผู้เรียนได้พัฒนากระบวนการคิดอย่าง

ถูกต้องตามวิธีการ และขั้นตอนของกระบวนการคิด มีการวางแผนในการทำงานของกระบวนการกลุ่ม สามารถนำความรู้ไปใช้ได้จริง ในการดำรงชีวิตประจำวัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาณุพล โสมูล (2565) ที่ได้ศึกษางานวิจัย เรื่อง การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศิลปากร (มัธยมศึกษา) ผลการวิจัยพบว่าความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังจากจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน อยู่ในระดับสูง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ตฤณวัฒน์ พลเยี่ยม (2560) ที่ได้ศึกษางานวิจัย เรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดแก้ปัญหา และเจตคติต่อวิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบชิปปาและการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานและนักเรียนที่เรียนโดยรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบชิปปามีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.3 นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาสังคมศึกษาพื้นฐาน เรื่อง กฎหมายที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวัน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนจากการทำแบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 24.94 คิดเป็นร้อยละ 83.13 สูงกว่า คะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 19.33 คิดเป็น ร้อยละ 64.44 ซึ่งผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นการจัดสภาพการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามความสามารถ และตามศักยภาพ นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้และยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นของตนเองโดยผ่านกระบวนการกลุ่ม ผู้เรียนสามารถกำหนดวางแผนการศึกษาในประเด็นที่สนใจ เพื่อไปศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมในสิ่งที่ได้รับมอบหมายแล้วมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม ใน การที่จะลงข้อสรุปเพื่อที่จะนำเสนอต่อไป ซึ่งการเรียนในลักษณะนี้ทำให้ผู้เรียนได้ข้อค้นพบคำตอบด้วยตนเอง ส่งผลให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหามากขึ้นทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง ความคงอยู่ของความรู้มากกว่าการเรียนแบบบรรยาย นอกจากนั้นบรรยากาศการเรียนรู้มีชีวิตชีวา จูงใจให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้มากขึ้น สอดคล้องกับ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550) ที่ได้ อธิบายลักษณะเด่นของการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ว่าเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการใช้ปัญหาเป็นจุดตั้งต้นของกระบวนการเรียนรู้และกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาทักษะการ

แก้ปัญหา คิดวิเคราะห์ ทำความเข้าใจกับปัญหา นำมาซึ่งการแสวงหาความรู้ การสืบค้นข้อมูล อภิปรายกลุ่มหาเหตุผล ให้เข้าใจปัญหาและ สังเคราะห์ หาวิธีการแก้ปัญหา สรุปเป็นแผนภาพ ทำให้ผู้เรียนมีความรู้และเข้าใจในเนื้อหาความรู้ สถานการณ์ปัญหา ฝึกฝนการสร้างองค์ความรู้ด้วยกระบวนการคิดและการแก้ปัญหาที่มีความหมายต่อตนเองบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศและมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม จึงมีผลช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิฑูรย์ พันธุ์วงศ์, นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ และสายรุ้ง บุปผาพันธ์ (2565) ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ตามหลักอริยสัจ 4 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ตามหลักอริยสัจ 4 โดยมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงนภา ทาปลัด (2565) ที่ได้ศึกษา การพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมือง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ลักษณะของปัญหาที่นำมากระตุ้นผู้เรียน ถือว่าเป็นองค์ประกอบหลักของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนั้นผู้สอนต้องมีการนำปัญหาที่มีลักษณะเป็นปัญหาปลายเปิด ที่มีความซับซ้อน เพียงพอที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีแนวความคิดที่หลากหลายและต้องครอบคลุมเนื้อหาให้ได้มากที่สุด

1.2 ผู้สอนควรอธิบายหลักการและขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ปัญหาเป็นฐานให้ผู้เรียนเข้าใจก่อน เนื่องจากผู้เรียนอาจจะยังไม่คุ้นเคยการจัดการเรียนการสอนในลักษณะดังกล่าว ดังนั้นในระยะแรกของการสอนผู้วิจัยควรคอยสังเกต ช่วยเหลือ ให้คำแนะนำกับผู้เรียนอย่างใกล้ชิด จนกว่าผู้เรียนจะสามารถดำเนินการเรียนรู้อย่างคุ้นเคยกับวิธีดังกล่าว

2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในหน่วยการเรียนอื่น ๆ หรือในรายวิชาอื่น ๆ ในทุกระดับชั้น และใช้วิธีสอนอื่น ๆ ให้มีความหลากหลายและต่อเนื่อง

2.2 ควรนำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานไปทดลองกับนักเรียนหลายๆ กลุ่ม เพื่อจะได้ข้อสรุปผลการวิจัยได้อย่างกว้างขวางและมั่นใจมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กนก จันทร์ทอง. (2560). การสอนสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิทยบริการวิทยาลัย สงขลานครินทร์*, 28(2), 65-80.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ชลิต ชูกำแพง. (2561). *การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร : แนวคิดและกระบวนการ*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดวงภา ทาปลัด. (2565). *การพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมือง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ตฤณวัฒน์ พลเยี่ยม. (2560). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการคิดแก้ปัญหาและ จดคิดต่อวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ แบบซิปปาและการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย มหาสารคาม.
- พระทองพล ทิพย์คำ, เชษฐภูมิ วรรณไพศาล และจารุณี ทิพยมณฑล. (2562). การจัดการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น. *วารสารมหาจุฬานาครธรรม*, 6(7), 3285-3298.
- ภาณุพล โสมูล. (2565). *การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาโดยใช้รูปแบบการจัดการ เรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศิลปากร (มัธยมศึกษา)*. *วารสารวิชาการ The New Viridian Journal of Arts, Humanities and Social Sciences*, 2(1), 18-29.
- เมธาวลัย จันทะหงส์, ประภัสสร ปรีเอี่ยม และอริญ ชูกระเดื่อง. (2564). *การพัฒนากิจกรรม การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง กลไกราคาในระบบเศรษฐกิจวิชาเศรษฐศาสตร์ ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3*. *วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 8(2), 327-340.

- โรงเรียนชุมพลวิทยาสรรค์. (2564). รายงานการประชุมแผนงานและประกันคุณภาพการศึกษา
โรงเรียนชุมพลวิทยาสรรค์. ขอนแก่น : โรงเรียนชุมพลวิทยาสรรค์.
- วิฑูรย์ พันธวงศ์, นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ และสายรุ้ง บุษพาพันธ์. (2565). การจัดการเรียนรู้วิชาสังคม
ศึกษา โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ตามหลักอริยสัจ 4 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์นักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 3. วารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น, 4(4), 95-106.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2551). กลยุทธ์การสอนคิดแก้ปัญหา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน. กรุงเทพฯ :
ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- Surur, M., Degeng, I., Setyosari, P., & Kuswandi, D. (2020). *The Effect of Problem-
Based Learning Strategies and Cognitive Styles on Junior High School
Students' Problem-Solving Abilities. International Journal of
Instruction, 13(4), 35-48.*
- Weir, J. J. (1974). Problem Solving Is Everybody's Problem. *Science. The Science
Teacher, 41(4), 16-18.*